

Nežádoucí účinky po očkování proti covid-19: informace pro pacienty

Vážení pacienti, text níže obsahuje výčet běžných i vzácnějších nežádoucích účinků, se kterými se v souvislosti s očkováním proti covid-19 můžete setkat. **Prosím mějte na paměti, že většina reakcí je lehkých a spontánně odezní. V případě podezření na NÚ je můžete hlásit přes formulář SÚKL (www.sukl.cz/nahlasit-nezadouci-ucinek) nebo lékaři či farmaceutovi. Celkově však přínos očkování významně převyšuje tato rizika.**

- není indikována žádná preventivní léčba, a to ani u alergiků

Místní reakce (v místě vpichu):

- alespoň jeden příznak má většina očkovaných
- zarudnutí, bolest, otok v místě vpichu
- vyrážka v místě vpichu a okolí (někdy může přetrvávat i déle, než 1 týden, není kontraindikací k podání 2. dávky, častěji u očkovací látky Spikevax - Moderna)
- zduření mízních uzlin, nejčastěji v podpaží na straně, kde byla aplikována vakcína
- **odezní bez následků do několika dnů po aplikaci, v případě delšího trvání či nejistoty prosím kontaktujte praktického lékaře**

Domácí léčba: chlazení, běžné látky na horečku/bolest - paracetamol 500 mg max. 4x denně, ibuprofen 400 mg max. 4x denně, další ev. po poradě s lékařem.

Celkové reakce:

- velmi častý výskyt: 10 - 50 % očkovaných, vznik většinou hodiny až max. 3 dny po aplikaci
- **spojené s imunitní reakcí organismu (tvorba obranyschopnosti proti infekci) ALE nepřítomnost NEZNAMENÁ, že u vás očkování nefunguje**
- **odezní bez následků, méně výrazné u starších osob**
- zvýšená teplota, horečka, zimnice, únava, bolesti kloubů a svalů, bolest hlavy, nevolnost

Domácí léčba: běžné látky na horečku/bolest – paracetamol 500 mg max. 4x denně, ibuprofen 400 mg max. 4x denně, dostatek tekutin, klid, vyvarovat se fyzicky namáhavé činnosti, sportu a pobytu na slunci.

Pokud reakce trvá déle, než 3 dny, prosím konzultujte s lékařem (je nutné odlišit jiné příčiny obtíží, zejména současně probíhající infekci).

Anafylaktická reakce:

- extrémně vzácná (jednotky případů na milión očkovaných)
- těžká, život ohrožující alergická reakce, **je kontraindikací k podání 2. dávky téhož očkování (tedy vakcínu nelze podat)**
- vznik minuty až max. hodiny po kontaktu s alergenem
- projevy kožní, dechové, oběhové (svědění kůže, vyrážka, otok jazyka, hrdla, dušnost, prudký pokles tlaku), nevolnost, pomočení, pokálení

Prevence: Nutnost sledování 15 - 30 minut po očkování ve zdravotnickém zařízení. Delší sledování (30 min.) osob, které v minulosti měly anafylaktickou reakci na jiný podnět, případně očkování ve zdravotnickém zařízení s možností zajištění následné péče (nemocnice).

Léčba: základní je podání injekce adrenalinu do svalů (stehno) lékařem, lékem je vybaveno každé zdravotnické zařízení aplikující očkování, **v případě vzniku mimo zdravotnické zařízení kontaktovat Zdravotnickou záchrannou službu (tel. 155).** Další terapie dle zasahujícího lékaře. Prognóza při časně léčbě výborná, rychlé odeznění, nutné krátkodobé sledování v nemocnici. **Podání 2. dávky je kontraindikováno, je třeba zapsat do dokumentace a hlásit všem ošetřujícím lékařům.**

Nutné odlišit od tzv. vazovagální synkopy (omdlení), případně panické ataky (akutní reakce na stres).

Vazovagální synkopa (omdlení):

- vznik většinou bezprostředně po očkování
- reakce spojená s krátkodobou poruchou vědomí (vteřiny), často přechodné poruchy zraku, brnění končetin, někdy křeče, provázena poklesem krevního tlaku a tepové frekvence
- častěji mladé ženy, dospívající
- častěji u osob, které mají obavy z očkování, opakovaný výskyt v minulosti
- odezní spontánně, bez následků

Prevence: dostatek tekutin před očkováním, uklidnění, hlásit výskyt podobné reakce v minulosti (lépe podat očkování vleže). Je důležité předem zajistit, aby při eventuální mdlobě nemohlo dojít k úrazu.

Léčba: hlásit ihned stav na omdlení lékaři či sestře, posadit se, ev. položit, polohovat končetiny nahoru. Po návratu plného vědomí zajistit krátkodobé pozorování ve zdravotnickém zařízení, kontrolu krevního tlaku a tepové frekvence, dostatečný příjem tekutin. **Není kontraindikací k podání 2. dávky očkování.**

TTS = VITT:

Thrombosis with thrombocytopenia syndrome, Vaccine induced thrombotic thrombocytopenia, syndrom atypických trombóz spojených s nízkou hladinou destiček

- **vzácná komplikace** (výskyt cca 1:100 000 očkovaných) vektorových adenovirových vakcín proti covid-19 (Vaxzevria a Janssen)
- nebyla jednoznačně identifikována riziková skupina, častěji hlášeno u mladších žen, Česká vakcinologická společnost, SÚKL, MZČR nedoporučují podávání těchto vakcín osobám pod 60 let věku

- pokud aplikace 1. dávky proběhla bez komplikací, doporučuje se 2. dávku podat, přínos kompletní vakcinace jednoznačně převyšuje riziko
- nejčastěji vznik 8-14 dní od aplikace
- trombózy neobvyklých lokalizací: žilní splavy, splachnické (útrobní) žíly, tepenné trombózy
- důležité včas diagnostikovat a léčit
- nemá smysl žádná prevence v podobě profylaktického podávání antikoagulační či antiagregační terapie (aspirin, léky proti srážení krve)
- předchozí výskyt trombózy či embolie, nebo přítomnost trombofilní mutace nejsou spojeny s vyšším rizikem vzniku této komplikace

Prosím kontaktujte neprodleně aplikujícího lékaře, případně jiné zdravotnické zařízení, v případě ohrožení života Zdravotnickou záchrannou službu v případě, že se u Vás v době do 3 týdnů od aplikace objeví tyto příznaky: dušnost, bolest na hrudi, otoky nohou, bolest nohy, přetrvávající bolest břicha, silné bolesti hlavy, rozmazané vidění, zmatenost či záchvaty křečí, drobné modřiny na kůži jinde než v místě aplikace.

Léčba: při podezření na TTS nutné vyšetření ve zdravotnickém zařízení a při potvrzení zajištění specializované péče co nejdříve.

Myokarditida, perikarditida:

- zánět osrdečníku a srdečního svalu
- extrémně vzácný nežádoucí účinek (1-10:100 000 očkovaných) mRNA vakcín Comirnaty firmy Pfizer a Spikevax firmy Moderna
- častěji hlášeno u mladých mužů, častěji po 2. dávce
- ve většině případů lehký průběh a spontánní odeznění

Prosím konzultujte lékaře, pokud se u Vás po očkování objeví dušnost (i zvýšené zadýchávání se při obvyklé námaze), bolest na hrudi, silné a/nebo nepravidelné bušení srdce. Pijte dostatek tekutin. Máte-li tyto příznaky, vyvarujte se nadměrné fyzické námaze.

Syndrom Guillan-Barré (GBS):

- velmi vzácný pravděpodobný nežádoucí účinek vektorových vakcín Vaxzevria a Janssen
- autoimunitní onemocnění postihující nervový systém
- možné příznaky: dvojité vidění nebo potíže s pohybem očí, potíže s polykáním, mluvením nebo žvýkáním, problémy s koordinací a narušení rovnováhy, potíže s chůzí, pocity brnění v rukou a nohou, slabost končetin, hrudníku nebo obličeje, problémy s močením nebo vyprazdňováním.
- spontánní odeznění ve většině případů bez následků, v nejzávažnějších případech může přetrvávat dlouhodobě svalová slabost

Prosím konzultujte svého praktického lékaře, máte-li některý z vyjmenovaných příznaků.

Léčba: zajištění včasné neurologické péče, vyloučení jiné příčiny obtíží, rehabilitace.

Syndrom kapilárního úniku:

Capillary leak syndrome (CLS)

- extrémně vzácný
- výskyt v prvních dnech po aplikaci vakcíny Janssen
- vakcína Janssen je kontraindikována u osob, které dříve prodělaly syndrom kapilárního úniku

Prosím informujte lékaře, pokud jste v minulosti prodělali tento extrémně vzácný syndrom.

Léčba: hospitalizace, intenzivní podpůrná léčba

Zdroje:

1. Rubin EJ, Baden LR et al. Audio Interview: Treating Complications of Covid Vaccination. N Engl J Med 2021; 384:e107 DOI: 10.1056/NEJMe2109757 <https://www.nejm.org/action/showMediaPlayer?doi=10.1056%2FNEJMdo006108&aid=10.1056%2FNEJMe2109757&area=>
2. Česká společnost pro trombózu a hemostázu. Prozatímní doporučení Mezinárodní společnosti pro trombózu a hemostázu pro diagnostiku a léčbu vakcínou mediované imunitní trombotické trombocytopenie vyvolané vakcinací proti sars-cov-2. https://csth.cz/wp-content/uploads/2021/05/CSTH_ISTH_VITT_Guidance_2_2021-04-23_logo_1.pdf
3. Stanovisko České vakcinologické společnosti ČLS JEP a Státního ústavu pro kontrolu léčiv k používání a bezpečnosti vektorových vakcín proti covid-19 (Vaxzevria a Janssen). Vydáno 20.5. 2021. https://www.vakcinace.eu/data/files/downloads/stanoviskocvs_suklkbezpecnostivektorovychvakcin_20_kveten2021.pdf
4. Nazy I, Sachs UJ, Arnold DM, McKenzie SE, Choi P, Althaus K, Ahlen MT, Sharma R, Grace RF, Bakchoul T. Recommendations for the clinical and laboratory diagnosis of VITT against COVID-19: Communication from the ISTH SSC Subcommittee on Platelet Immunology. J Thromb Haemost. 2021 Jun;19(6):1585-1588. doi: 10.1111/jth.15341. Epub 2021 May 20. PMID: 34018298. <https://onlinelibrary.wiley.com/doi/full/10.1111/jth.15341>.
5. Státní ústav pro kontrolu léčiv. <https://www.sukl.cz/vakciny-vaxzevria-a-janssen-informace-pro-verejnost-i>
6. Anafylaxe a její léčba (připomenutí v souvislosti s očkováním vakcínami proti onemocnění COVID-19). Farmakoterapeutické informace 4/2021.
7. Johnston MS, Galan A, Watsky KL, Little AJ. Delayed Localized Hypersensitivity Reactions to the Moderna COVID-19 Vaccine: A Case Series. JAMA Dermatol. 2021 May 12:e211214. doi: 10.1001/jamadermatol.2021.1214. Epub ahead of print. PMID: 33978670; PMCID: PMC8117061. <https://jamanetwork.com/journals/jamadermatology/fullarticle/2779643>
8. CDC. <https://www.cdc.gov/coronavirus/2019-ncov/vaccines/safety/adverse-events.html>

9. European Medicines Agency. Safety updates for authorised COVID-19 vaccines.
<https://www.ema.europa.eu/en/human-regulatory/overview/public-health-threats/coronavirus-disease-covid-19/treatments-vaccines/vaccines-covid-19/covid-19-vaccines-authorized#safety-updates-for-authorized-covid-19-vaccines-section>

Revize: Mgr. Lukáš Dušek, farmaceut, MUDr. Marek Štefan, infektolog, Oddělení klinické mikrobiologie a antibiotická stanice Nemocnice Na Homolce

Dokument odráží stav poznání ke dni poslední aktualizace.